

Ізмайлова Н.О.

*доцент кафедри біохімії та біотехнології
Сумський Національний Аграрний Університет
м. Суми, Україна, 40021*

ЗА ДОСВІДОМ ДО НІМЕЧЧИНИ

Студенти аграрних вузів України сьогодні мають можливості набувати досвіду в найкращих сільськогосподарських господарствах країн Європи, Америки та Австралії. Щорічно десятки і сотні студентів та викладачів Сумського НАУ проходять стажування та виробничі практики в Німеччині, Польщі, Данії, Австрії і інших країнах. Співпраця із Німеччиною нараховує добрий десяток років, і повчитися у наших сусідів є чому.

Німеччина має високорозвинене сільське господарство, яке повністю задовольняє потреби населення у місцевій аграрній продукції.

Структура сільськогосподарського виробництва Німеччини характеризується переважанням тваринництва (70%) над рослинництвом.

За кількістю великої рогатої худоби Німеччина займає друге місце у Західній Європі (після Франції). Сприятливі умови для розвитку тваринництва мають передгір'я Альп та приморські території півночі. Майже 80 % молочної худоби фермери утримують стадами не більше 40 голів.

Повсюдно в Німеччині поширене свинарство, за поголів'ям свиней Німеччина займає четверте місце у світі і перше у Європі.

Рослинництво характеризується відносно високою питомою вагою кормових культур, які разом із пасовищами і природними луками є надійною базою розвитку тваринництва. [1].

Товарною продукцією рослинництва є зернові культури. Основою зернового господарства є пшениця, високоврожайні сорти якої дають врожаї до 70 ц/га. Також вирощують жито, овес, ячмінь, а серед технічних культур - цукровий буряк та хміль.

Ефективність сільськогосподарського виробництва, у Німеччині значно вища середнього рівня країн ЄС. Наприклад, загальна врожайність (в центнерах/га) жита становила 52,1, ячменю 54,7, м'якої пшениці 73,0, твердої пшениці 58,4, картоплі 389. Відповідно середня врожайність по Європі становила 43,9; 47,0; 66,9; 27,4 і 334. За валовим збором зерна країна займає третє місце в Європі. [3].

Цукровий буряк дає високі врожаї у Нижній Саксонії, Північній Рейн-Вестфалії, Баварії, а хміль вирощується переважно у Баварії. За виробництвом хмелю країна займає перше місце у світі.

Виноградарство і садівництво розвинене в долинах рік півдня Німеччини, а також на схилах мальовничих гір Шварцвальд. [3].

Тваринництво в Німеччині досягло особливого зростання. Воно дає 80% товарної продукції сільського господарства. Головні галузі тваринництва спрямовані на виробництво молока, м'яса свиней і птиці. Скотарство, будучи основною галуззю тваринництва, дає понад 2/5 всієї продукції сільського господарства, причому основна частина припадає на молоко. Друге місце за значенням посідає свинарство, яке поширене по всій території. Німеччина посідає перше місце в Європі за поголів'ям свиней (понад 20 млн.). Самозабезпеченість країни молоком і яловичиною систематично перевищує 100%, але по свинині складає менше 4/5.

Скотарство молочно-м'ясного напрямку найбільш характерно для добре зволжених приморських, альпійських і предальпійських районів, багатих луками і пасовищами, а також для периферії міст. Із-за досить холодної зими в цих районах поширене стійлове утримання худоби. Молочне тваринництво особливо поширене в передгір'ях Альп, де існують сприятливі для нього умови. На альпійських луках утримується близько 35% всіх молочних корів Німеччини. Молочний напрям скотарства переважає і на півночі, в приморських районах. [4, 5].

Основою сільськогосподарського виробництва в Німеччині є сільська сімейна ферма. Понад 90 % усіх ферм обробляють земельні площі, які є

меншими за 50 га [1]. При цьому триває процес постійного укрупнення господарств. З після воєнних років до початку двадцять першого століття кількість дрібних ферм скоротилась більш ніж в два рази. Тільки 1996–1997 рр. кількість аграрних господарств, із корисною площею менш 1 га зменшилося на 3% та й склала близько 494 тис. Частка земельних ділянок сільськогосподарських підприємств, що перевищують 50 га, зросла з 11,9 до 14,3%. Середня площа господарств на сьогодні становить 23,6 га. Більші за величиною господарства містяться в основному у Шлезвиг-Гольштейне на сході Нижньої Саксонії. Невеликі ферми переважають у Центральній та Південній Німеччини.

Одночасно сталося різке зменшення кількості робітників зайнятих у сільському господарстві, із 24% від кількості працездатного населення 1950 року до 2,4% 1997-го. Значна частина робітників, зайнятих на дрібних фермах, представлена сезонними робітниками та іншими категоріями тимчасово зайнятих працівників, що мають основне джерело доходу в інших секторах господарства [2].

У колишній НДР до об'єднання Німеччини спостерігалася протилежна тенденція. Після Другої світової чимало великих юнкерських маєтків було експропрійовано і вони стали державними підприємствами. У період між 1952 і 1960 фактично все дрібні селянські господарства на території НДР об'єдналися в великі кооперативи. На середину 1980-х років середня площа господарств, які виробляли землеробську продукцію, становила 4570 га. Наприкінці існування НДР зростало усвідомлення, що розмежування господарств на хліборобські кооперативи і тваринницькі підприємства, що розвивалися на індустріальних засадах, викликало негативні екологічні й економічні наслідки. Доцільним стало розукрупнення великих східнонімецьких кооперативів на істотно менші за величиною індивідуальні чи колективні господарства.

Двома найпоширенішими формами землекористування в сільському господарстві Німеччини є вирощування зернових і випасання худоби; обидва напрями важливі зокрема як і джерела кормів для тваринництва.

У районах з великою природною родючістю ґрунтів головними культурами є пшениця, ячмінь, кукурудза і цукровий буряк. Більше бідні ґрунти північної низовини і середньо висотних гірських районів традиційно використовуються під посіви жита, вівса, картоплі і, цілком природно, кормові культури.

Технологічний прогрес суттєво змінив традиційний характер німецького сільського господарства. Нині так звані легкі ґрунти цінуються більше, через їх придатності до машинної обробки, та покращення плодючості за допомогою штучних добрив; наприклад, кукурудза тепер широко вирощують і на Північногерманській низовині, де витісняє картоплю.

У Західній Німеччині молочне виробництво тривалий час концентрувалося на околицях міст у районах з помірним кліматом, насамперед північних прибережних низинах та передгір'ях Альп. Але наприкінці 20 століття. розміщення молочарства стало значно більше рівномірним, з повсюдним переважанням дрібних сімейних ферм. Через досить холодні зими тут поширене стійлове утримання худоби. [3].

Вирощування бройлерів, виробництво яєць, телятини, і навіть свинини як і Західної, так і у Східній Німеччині концентруються у великих тваринницьких господарствах, розміщення яких залежить від природних, зокрема ґрунтових, чинників.

Теплий клімат річкових долин, між гірських ущелин і низовин південно-західної Німеччини сприяє вирощуванню таких культур, як тютюн і овочі; останні вирощують й у зоні приельбських маршів нижче Гамбурга й у районі Шпревальда та південніше Берліна. Фруктові насадження особливо притаманні гірським схилам Південної Німеччини, низов'їв Ельби під Гамбургом, району Хафельських озер близько Потсдама і околиць Галле.

Виноградники переважають у основному в долинах Рейну, Мозеля та інших річок південної Німеччини, та долині Ельби під Дрезденом [2].

Висока інтенсивність сільськогосподарського виробництва забезпечується широкою механізацією і електрифікацією, використанням добрив і сучасних засобів боротьби зі шкідниками.

Сімейна ферма – запорука успіху. Проходження виробничих практик у кращих фермерських господарствах Німеччини дає можливість українським студентам набути практичного досвіду, виконувати дипломні проекти у вигляді бізнес-планів і розширювати світогляд.

ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ ДЖЕРЕЛ

1. Ефективне сільське господарство Німеччини — значить всім добре!? — Latifundist (російськомовна версія).com
2. Економіка Німеччини.<http://ereport.ru/articles/weconomy/german.htm>
3. Стан німецької економіки . <http://ereport.ru/articles/weconomy/german.htm>
4. Сельское хозяйство Германии. <https://geographyofrussia.com/selskoe-hozyajstvo-germanii/>
5. Господарство Германії . <http://moyaosvita.com.ua/geografija/gospodarstvo-germani%D1%97/>